

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Николай МАДЖУРОВ

ОТНОСНО ОБЯВЕНИЯ КОНКУРС ЗА ДОЦЕНТ ПО ИСТОРИЯ НА РЕЛИГИИТЕ НА
ГЛАВЕН АСИСТЕНТ Д-Р КЛАРА АСЕНОВА СТАМАТОВА

Кандидатката е представила хабилитационен труд на тема: „ИСЛЯМСКАТА ПРЕДСТАВА ЗА ИИСУС ХРИСТОС – Православно богословско изследване”, С., 2011, 230 с.

Във връзка с труда дължа да изразя следното становище:

ПРОБЛЕМЪТ е основен, тъй като засяга основоположниците на две от най-големите световни религии – ХРИСТОС и МОХАМЕД. Назад той стои още от времето на Авраам, Сарра, и Агар, от Измаил и Исаак. БОГ каза на патриарх Авраам да не мисли, че от Измаил ще излезе онова семе, с което ще склучи завет. Не, *„но завета си ще склуча с Исаака, когото ще ти роди Сарра догодина по това време”* /Бит. 17:21/. Но това е друг въпрос. Проблемът започва още от самата поява на ИСЛЯМА. Християните в цял свят, в момента са 2.18 милиарда души, което е почти една трета от населението на земята. На второ място е ислямът, който се изповядва от 1.5 милиарда души – по-малко от една четвърт от населението на планетата. (Това се посочва в доклад на форума на изследователския център Пю по въпросите на религията и обществения живот).

Ще се спра на един много важен, централен проблем. На две места авторката пише за „...Абсолютната трансцендентност ... на Аллах” (с. 92 и 99). Три реда по-надолу се казва, обаче, че в ранния ислям се забелязва *„липсата на дистанция между Бога и човека”* (с. 92). Тези оценки не са нещо ново. Те се срещат още в докторската дисертация. Тогава, при защитата, доказах, че ислямът е преди всичко ‘иманентна’ религия, каквато религия е и християнската. Това не означава, че те не са и трансцендентни религии. В подкрепа на горната теза приведох думите на Мохамед, който казва: *„Аллах е по-близо до човека, отколкото*

собствената му вратна артерия”. Помня, че д-р Стаматова тогава даде израз, че знае тези думи и обеща да се поправи. Изненадата ми, обаче, беше двойно по-голяма, когато прочетох същите интерпретации и оценки в новата ѝ монография. Нещо повече. Тя ги беше поставила в **СЪДЪРЖАНИЕТО** като **Глава втора**, параграф 2. Постулатът за *абсолютната трансцендентност и единност на Аллах* (с. 6, 89-99).

Може ли да се твърди, че ислямът е „*абсолютно трансцендентна*” религия, когато Мохамед учи, че Аллах още от най-ранно време е изпращал на човешките пророци, които да го учат на богопознание и богослужение. Според Корана, такива са: Адам /Адам/, Авраам /Ибрахим/, Измаил /Исмаил/, Исаак /Исхак/, Енох /Идрис/, Лот /Лут/, Ной /Нух/, Иаков /Якуб/, Моисей /Муса/, Аарон /Харун/, Йосиф /Юсуф/, Елисей /Ал-Яса/, Давид /Дауд/, Захария /Закария/, Иезекиил /Зул-Кифл/, Илия /Иляс/, Иотор /Шуайб/, Иона /Юнус/, Соломон /Сулейман/, Иоан Кръстител /Яхя/, Иисус /Иса/, Мохамед /Ибн Абдалах - последният/ и др.

Може ли да се твърди, че ислямът е „*абсолютно трансцендентна*” религия, когато Мохамед е посочил на мюсюлманите ПЕТ СТЬЛБА за общуване с Аллах. Това са : **1.** Изповядване на вярата. **2.** Молитвата. **3.** Постът. **4.** Пътешествие до Мекка. **5.** Милостинята. Тези пет стълба на вярата ни напомнят за Лествицата (30-те стълби или стъпала на духовен живот) на Преподобни Иоан Лествичник (579-660/680), СИ. С., 1982) в Православната църква.

Има обаче едно религиозно-философско учение, което наистина приема, че Бог е „*абсолютно трансцендентен*”. Това е **д е и з м ъ т**. Той разглежда Бог само като първопричина, като Творец на света, Който е дал на света първия тласък и повече не се намесва в хода на световния процес. Затова деизмът препоръчва да се гледа на творението, като на поддържащо и управляващо само себе си и ненуждаещо се от Божия Промисъл и свръхестествено Откровение. Отгук деизмът отрича Боговъплъщението (Христологията), отрича изкуплението (сотирологията), отрича Църквата

(Еклезиологията), отрича тайнствата (мистиката), отрича учението за края на света и Страшния Божи съд (есхатологията). Отрича изобщо цялото Православно догматическо богословие.

Г-жа Клара Стаматова е надеждна научна изследователка.

Завършвам с думи на великия руски учен, академик, лауреат на Нобелова награда, **Иван Петрович Павлов** (1849-1936). В прочутото си ПИСМО-ОБРЪЩЕНИЕ към руската младеж той казва: *„...никога не мислете, че вие вече всичко знаете. И колкото и високо да ви ценят, винаги имайте доблестта да кажете: АЗ СЪМ НЕВЕЖА!“*

Гласувам за главния асистент д-р Клара А. Стаматова за **повишаването ѝ** в академична длъжност „**доцент**“.

\София, 10.02. 2012 г.

Проф. д-р Николай **МАДЖУРОВ**